ČIA KELIO PRADŽIA

2019 m. birželio 7 d. Nr. 14

Jie garsina Ukmergės kraštą

Sukanka 90 metų, kai 1929 m. birželio 5 d. Kazlaučiznos kaime, Veprių valsčiuje, Ukmergės rajone, gimė Jonas Žentelis, mokytojas, chorvedys, muziejininkas, skulptorius, Ukmergės kraštotyros muziejaus Veprių padalinio įkūrėjas ir vedėjas. 2009 m. suteiktas Lietuvos šviesuolio vardas. Mirė 2014 m. rugpjūčio 21 d. Palaidotas Veprių kapinėse. 2015 m. (po mirties) jam suteiktas Ukmergės rajono garbės piliečio vardas.

***

Sukanka 65 metai, kai 1954 m. birželio 7 d. Vaterberyje, JAV, mirė Ona Kasakauskaitė-Vileišienė, lietuvių visuomenės veikėja, liaudies meno dirbinių rinkėja, knygnešių rėmėja. 1944 m. pasitraukė iš Lietuvos. Gimė 1874 m. Kurėnų kaime.

***

Sukanka 60 metų, kai 1959 m. birželio 7 d. Vilniuje mirė Petras Vaičiūnas, poetas, dramaturgas, teatro veikėjas, vertėjas. Mokėsi Veprių liaudies mokykloje, Ukmergės keturmetėje mokykloje, iš kurios 1905 m. pašalintas už dalyvavimą moksleivių anticariniame judėjime. Gimė 1890 m. liepos 11 d. Piliakalnių kaime, Veprių valsčiuje.

***

Sukanka 100 metų, kai 1919 m. birželio 12 d. Želvoje mirė Kazimieras Žebrys, kunigas, draudžiamosios lietuviškos spaudos platintojas. Gimė 1865 m. vasario 11 d. Palaukių kaime, Panevėžio apskrityje.

***

Sukanka 200 metų, kai 1819 m. birželio 16 d. Daujotuose, Ariogalos valsčiuje, Raseinių rajone, gimė Antanas Juška, kunigas, tautosakininkas, leksikografas. Kalbinę medžiagą – patarles ir posakius – pradėjo rinkti dirbdamas mokyklos kapelionu Ukmergėje 1849–1855 metais. Mirė 1880 m. lapkričio 1 d. Kazanėje. 1990 m. perlaidotas Veliuonoje, Jurbarko rajone.

***

Sukanka 90 metų, kai 1929 m. birželio 21 d. Šeduvoje, Radviliškio rajone, gimė Vytautas Vyčas, gydytojas, Vieniavos herbo bajoras, pirmasis Ukmergės krašto bajorų organizacijos vadas. Literatūrinės Vlado Šlaito premijos laureatas. Mirė 2010 m. kovo 14 d. Ukmergėje. Palaidotas Šeduvoje.

Ukmergės rajono savivaldybės Vlado Šlaito viešosios bibliotekos inf.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Ketina įkurti muziejų ir varpinę

Lietuvos kampanologų draugijos „Societas campanarium Lituanie“ gausus būrys neseniai lankėsi Vepriuose. Draugijos prezidentas Leonardas Šablinskas čia sukvietė išvažiuojamąjį jos posėdį.

Pasveikintas gegužės 15 d. savo gimtadienį minėjęs draugijos narys vepriškis Romas Petras Šaulys – visuomeninės organizacijos „SOS Vepriuose“ įkūrėjas ir direktorius, aktyvus visuomenininkas. Didžiausiu R. P. Šaulio rūpesčiu tapo Veprių Švč. Mergelės Marijos Rožančiaus Karalienės bažnyčios varpų ir varpinės atstatymas: tam jis aukoja visą laisvą laiką ir asmenines lėšas.

Su gimtadieniu pasveikintas R. P. Šaulys (trečias iš kairės).

Kai XX a. pirmame dešimtmetyje buvo pastatyta mūrinė Veprių bažnyčia, iškilo ir maždaug 40 metrų aukščio varpinė su trimis varpais. Tačiau jiems savo dūžiais kviesti tikinčiuosius į šv. Mišias, apylinkei pranešti apie iškeliavusius amžinybėn buvo lemta tik iki 1944-ųjų vasaros. Vokiečių fašistai susprogdino varpinę. Sudužo ir visi trys varpai.

R. P. Šaulys pasakojo, kad idėją atstatyti per karą sudaužytus visus tris bažnyčios varpus brandino ne vienus metus. Domėjosi, kaip galėtų įgyvendinti savo sumanymą, ieškojo rėmėjų.

Minint bažnyčios 100 metų jubiliejų, 2010 m. pavyko nulieti ir šventoriuje pastatyti vieną varpą. Jį parapijai dovanojo Romas Petras su žmona Gražina Genovaite, prie varpo atstatymo darbų prisidėjo kiti geradariai.

Po Sekminių, kai buvo pašventintas pirmasis varpas, praėjus pusmečiui, Vepriuose vyko iškilmės. Jų metu pašventintas antrasis varpas. Šiandien bažnyčia turi tris istorinius varpus ir geradarių rūpesčiu – keturis naujus, bet neturi varpinės.

Lietuvos kampanologų draugijai apsvarstyti situaciją ir pasiūlyti sprendimų atvyko Ukmergės rajono savivaldybės meras Rolandas Janickas bei Architektūros ir urbanistikos skyriaus vedėjas Artūras Sakalauskas. Jie pateikė svarstyti siūlymą esančios autobusų sustojimo aikštelės vietoje formuoti muziejų ir varpinę (remiantis išlikusiomis nuotraukomis, ten buvę šventoriaus vartai).

Kampanologų posėdžio metu valdybos pirmininkas dr. Gintautas Žalėnas iškėlė mintį Seimo kultūros komitetui teikti pasiūlymą 2020 metus skelbti Varpų metais.

UŽ inf.

Lyduokių krašto knygnešiai

Istoriniai šaltiniai byloja, kad spaudos draudimo metais leidinius platino iš Lyduokių bei Pabaisko apylinkių kilę knygnešiai: Ignas Juras ir Balys Valušis.

Vlado Šlaito viešosios bibliotekos bibliotekininkė Janina Baškauskienė pastebi, kad B. Valušis yra mažiau žinomas – apie jį nėra sukaupta daug medžiagos, nėra išlikusių prisiminimų.

Žinoma, kad B. Valušis gimė 1867 m. Inkilų kaime, Pabaisko valsčiuje.

Mokėsi Ukmergės keturklasėje mokykloje, bet dėl tėvo mirties mokslą nutraukė ir išmoko vargonininko amato. 1882–1884 m. vargonininkavo Molėtuose ir platino draudžiamą lietuvišką spaudą. 1889 m. išvyko į Varšuvą pasitobulinti vargonininkų mokykloje. Grįžęs į Lietuvą, 1900 m. pradėjo vargonininkauti Kuktiškių parapijoje ir tęsė knygų platinimo darbą. 1901–1904 m. vargonininkavo Švenčionėliuose, vėliau – Valkininkuose.

Čia suorganizavo didelį chorą, jį mokė giesmių ir dainų.

Vilniaus dienraštis „Lietuvos žinios“ 1911 m. birželio 14 d. rašė, kad „šiomis dienomis Valkininkų choras, vedamas vietinio vargonininko B. Valušio, buvo atvažiavęs Vilniun ir pridainavo keletą lietuviškų dainelių fonografan“. Tai buvo pirmosios Lietuvoje įrašytos patefono plokštelės.

Be koncertų, choras rengdavo vaidinimus, gegužines ir skleidė lietuvybę. 1913 m. B. Valušis persikėlė į Vabalninką ir įkūrė pučiamųjų instrumentų orkestrą. 1915 m. pasitraukęs į Maskvą, iš lietuvių pabėgėlių subūrė chorą. Paskui išvyko į Kaukazą – Jekaterinodarą. 1918–1926 m. gyveno ir dirbo Vilniuje, vėliau – Kaune. Surinko daug lietuvių liaudies dainų, tautosakos ir retų lietuviškų žodžių.

Balys Valušis. limis.lt nuotr.

B. Valušis mirė 1952 m. lapkričio 26 d. Kaune.

Juknonių kaimas

Gerokai daugiau informacijos yra apie kitą Lyduokių krašto knygnešį, gimusį Juknonių kaime, Igną Jurą.

Šiame krašte gyveno knygnešio I. Juro artimieji. Lyduokių kapinėse ilsisi garsiojo knygnešio palaikai. Medžiagą apie jį yra kaupusi šio krašto istorijos puoselėtoja Albina Navickienė.

Apie Juknonių kaimą ir jo šviesuolius rašoma Albinos Navickienės ir Palmiros Katinaitės sudarytoje knygoje „Lyduokiai 1499–1999“, vietovardžio kilmė aprašoma Zigmo Zinkevičiaus leidinyje „Ukmergės rajono gyvenviečių vardynas: pavadinimų kilmė“ bei poeto Albino Šerelio knygose.

Nukelta į 8 p.

Į gelmes – aukštai pakeltomis burėmis

Kristina Noreikienė ir jos mama Vida Bėkštienė. Kristinos Darulienės nuotr.

Rasa GRIŠKEVIČIENĖ

Gerą pusšimtį metų skaitau knygas. Kaip ir kiti bendraamžiai, iš vaikystės, mokyklinių metų atsimenu daugybę eilėraščių, įvairių kūrinių ištraukų, kurias buvo privaloma išmokti mintinai. O dabar sužinojau, kad galima mintinai mokėti ištisas knygas! Nori nenori išmoksti, kai esi priverstas skaityti knygą keturis–penkis kartus iš eilės.

Apie tai susitikimo su rajono bibliotekininkais metu šypsodamasi pasakojo „Gelmių“ leidyklos vyriausioji redaktorė Kristina Noreikienė. Užaugusi redaktorių dinastijoje, vos ne leidykloje gimusi, nuo mažens ji gerai žinojo, kad studijuos lietuvių filologiją. Todėl Vilniaus universitete, atsidūrusi tarp bendraminčių, jautėsi itin sava ir laiminga.

Drauge su mama leidyklos direktore, vertėja Vida Bėkštiene viešėdamos Ukmergės viešojoje bibliotekoje vykusioje literatūros valandoje „Kaip atsiranda knyga“ jos prisiminė istorinę 2014 metų vasario 14 dieną, kai savo kūrybinę veiklą pradėjo VšĮ „Gelmės“. Ši idėja – įsteigti savo įmonę – šeimoje brendo jau seniai, mamai dar dirbant „Gimtojo žodžio“ leidykloje, kurios veikla vis labiau geso. Pasak Kristinos, visi reikalingi žmonės buvo tiesiog po ranka, visi užsidegę nerti į savo išsvajotąją veiklą ir užsiimti širdžiai mielais rūpestėliais. O tai – ne tik knygų leidyba, bet ir ryšių su visuomene paslaugos, knygų pristatymai, seminarų, kūrybinių dirbtuvių, įvairių mokymų organizavimas.

Nuo vaikystės Kristiną lydėjusios trys mūzos – teatras, muzika ir literatūra – išlavino ne tik puikų meninį skonį, bet ir gebėjimą planuoti savo laiką, dėlioti prioritetus, visur suspėti ir nuolat tobulėti, kad laikas nepraeitų veltui.

Nukelta į 8 p.

Lyduokių krašto knygnešiai

Atkelta iš 7 p.

Juknonių kaimo pavadinimas kilęs iš asmenvardžio, buvusio tėvavardžio Juknonis (Jukno ar Juknos sūnus).

Kaimas – gatvinis, turėjo apie kilometro ilgio vieną gatvę (ulyčią). 1923 m. Lietuvos visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, Juknonių kaime buvo 45 kiemai ir juose gyveno 232 žmonės. Tarpukariu Juknonių kaime buvo statomi vaidinimai, kaimo dainininkai gyventojos Lūnienės daržinėje surengė operetės „Malūnininkas ir kaminkrėtys“ pristatymą.

Kaime buvo Šaulių organizacijos narių, pavasarininkų, veikė Jaunųjų ūkininkų ratelis. Kaime buvo 16 kryžių ir ilgai gyvavo sena tradicija juos lankyti per Devintines. Spaudos draudimo metais Juknonių kaime veikė daraktorių mokykla, kurioje vaikus mokė Petronėlė ir Pranė Morkūnaitės iš Juodžiūnų kaimo.

Krašto šviesuolis

Portale grazitumano.lt spausdinamas Albinos Navickienės pasakojimas apie šio krašto knygnešį Igną Jurą.

Štai ką pasakoja Lyduokių metraštininkė A. Navickienė.

„Knygnešys Ignas Juras, Sebastijono, gimė apie 1860–1865 metus Ukmergės apskrityje, Žemaitkiemio valsčiuje, Juknonių kaime (dabar Lyduokių apylinkės ribos). Turėjo du brolius: Petrą ir Stasį. Vedė nejaunas J. Juknytę iš Nuotekų kaimo. Knygnešio šeimoje gimė 9 vaikai, trys sūnūs ir duktė mirė maži. Užaugino penkias dukteris: Pauliną, Konstanciją, Oną, Eleną ir Moniką.

Gyvendamas Nuotekuose jis gabeno slaptą literatūrą, apie kurią žinojo ne tik šio kaimo, bet ir aplinkinių kaimų žmonės. Jie ateidavo nusipirkti knygų. Parduodavo ir elementorius daraktorių mokykloms, kurių tuo laiku buvo kone kiekviename kaime. Iš jų mokėsi ir Nuotekų kaimo vaikai, žinoma, baimėje dėl žandarų. Šie stebėdavo ir į bažnyčią maldai susirinkusius žmones, nes žinojo, kad jie meldžiasi iš slapta atgabentų lietuviškų maldaknygių. Kartą Juras net pasiskundė artimam kaimynui, sakydamas, kad kratė žmones bažnyčioje, knygų ieškojo.

Sieną jis kirsdavo ne vienas, o su Griežionių kaimo gyventoju Pakniu, tačiau, paklausinėjus šio kaimo žmonių, niekas apie pastarąjį nieko nebeprisiminė.

Žmonės knygnešio klausinėdavo: „Kaip ten pereinat per rubežių (sieną)?“ Atsakydavo: „Apdedam apie save knygas ir diržais apjuosiam, nes kitaip negali vežt, žandarai pastebės.“

Buvusi jo artima kaimynė Elena Petroškienė (gim. 1913 m.) pasakojo: „Nedidelis senelis baltais marškiniais, baltom kelnėm, juodu diržu susijuosęs „abrozdėlių“ duodavo. Ateidavo kaimynystėj pas tėtį pasišnekėt. Jį Suobastu (pagal tėvo vardą) vadino. Buvo labai pamaldus, giedojo bažnyčios chore. Atveža pas mus, paslepia, o, kai ateina žmonės nusipirkti, tada atneša. Būdavo daržinėj iškastas sandėliukas, apipiltas šiukšlėm. Ateidavo, atidarydavo dangtį, išimdavo knygas, rožančius. Vežd avo knygas net iš Vokietijos. Per karą namai sudegė, todėl išėjo į Juknonis gyventi.“

Bebaimis šviesos nešėjas Ignas Juras ilgą laiką gabeno draudžiamą literatūrą, kol karo metu, sudegus jo sodybai, su šeima vėl grįžo į gimtuosius Juknonis, kurie buvo ir paskutiniąja jo gyvenamąja vieta.

Juknonyse niekas nežinojo jį esant knygnešiu, neįtarė ir žmona. Pasak kaimo žmonių, jis buvo geras kaimynams, versdavęs bylas į lietuvių kalbą. Nors pats buvo daug kartų tardomas, sodinamas į kalėjimą, tačiau draudžiamos literatūros pas jį nerasdavo. Knygnešio namuose buvo biblioteka, kuria naudojosi ir kai kurie kaimo žmonės. Nėra išlikę jokios literatūros – nei draudžiamos, nei asmeninės. Kai buvo griaunami jo gyvenamieji ir ūkiniai pastatai, šiaudiniame svirno stoge buvo rasti jo paslėpti žurnalai „Varpas“ ir „Ateitis“. Tik atgavus spaudą, žmonės sužinojo, kad jis buvo knygnešys.

Gabendamas spaudą per sieną, knygnešys labai puikiai žinojo jos praėjimus. Važiavo į Prūsiją su arkliais. Būdavo, kad kelionėj jį suimdavo, o arklius patys žandarai namo atvarydavo. Žmonės sakydavo: „Ignasienė verkia, vyro nėra.“ Išeidamas iš namų, perspėdavo žmoną, kad šiandien negrįš, o kur eina, nepasakydavo. Žmona gi jam nuolatos priekaištaudavo, kad jis nežiūri nei jos, nei vaikų. Gerai pažindamas pasienį, jis padėdavo daug kam išvykti į Ameriką. Anot žmonių, jis turėjo daug pažįstamų agentų, kurie atvažiuodavo paimti vykstančių į užsienį. Vienas žydas pasakojo, kad jis Igną Jurą pažindavo iš kosulio. Buvo giliai tikintis. Mirė 1927 metais.

Buvęs jo artimas kaimynas Jonas Grybauskas, gimęs 1913 metais (tada dar buvo vaikas), štai ką pasakoja: „Jis buvo vadinamas Suobasta Ignas. Kas norėjo bėgt iš Lietuvos, pervesdavo per sieną. Pro langą pamato, kad Suobasta eina, vadinasi, laikas bažnyčion. Po pažasčia didelę knygą nešasi poteriauti. Pėsčias eidavo bažnyčion.“

Juknonietis Petras Juknys (gim. 1913 m.) pasidalijo savo atsiminimais apie knygnešį Igną Jurą: „Jis ir Amerikon žmones veždavo. Knygas veždavo ir pats skaitydavo. Šventą dieną užsidarydavo ir nuo jų nesitraukdavo. Vokietijon išvažiuodavo, tušti namai būdavo. Žemę dirbdavo tik Nuotekuose. Jų namai kaime buvo gražiausi. Ignas buvo tylus, degtinės negėrė. Jeigu buteliukas ant stalo pastatytas, tai Ignas greitai pavalgo, padėkoja, kepurę ant galvos ir... pro duris. Anksti eidavo į bažnyčią išklausyti pirmųjų mišių. Giedodavo bažnyčioje net vienas. Buvo pamaldus. Niekada nepraleisdavo mišių. Po pažastim nešdavosi didelę knygą, o rankoj – batus. Prie bažnyčios apsiaudavo (eidavo basas).“

Ne per seniausiai, gal prieš kokius trejus metus, sodyba, kurioje gyveno minėtas knygnešys, buvo sugriauta, jos gyventojai persikėlė į gyvenvietę, pavadintą Kūrėjų kaimu (kaimas buvo ir anksčiau). Kad nugriautoji sodyba kažkada priklausė Jurui knygnešiui, sužinota tik vėliau. Joje gyveno ir viena jo dukterų, Savanevičienė, vėliau – ir anūkė Mackevičienė Eugenija, tačiau apie knygnešį jau nieko nebeprisimenanti. Šios gyventojos sakė, kad jeigu būtų žinoję, jog bus tokie laikai kaip šiandien, šios sodybos niekada nebūtų griovę ir į gyvenvietę neišsikėlę.

Iš Monikos Juraitės laiško A. Navickienei

„...tikslių tėvelio gimimo metų aš irgi nesužinojau, nors buvau nuvažiavusi į Valstybinį archyvą... Seserys mano, kad jis gali būti gimęs apie 1860–1865 m. Kaip Jūs rašėte laikraštyje (aš turiu iškarpas), yra netikslumų. Tėvelis Nuotekų kaime niekada negyveno. Ten yra mamytės žemė, nes tėvelis išleido į Ameriką visus tris mamytės brolius, tai tą žemę valdė ir tėvelis.

Tėveliui mirus, dirbo mano seserys, aš buvau dar maža. Tik 1940 metais, kai vyresnės seserys buvo ištekėjusios, mes trys persikėlėm gyventi į Nuotekų kaimą. Mūsų šeimoj buvo 9 vaikai: 3 broliai ir 6 seserys. Visi broliai ir viena sesuo mirė maži. Mes likom 5 seserys.

Iš tėvelio gyvenimo mamytė pasakodavo, kad gabendavo knygas iš Prūsijos, tiksliau, iš Tilžės. Kai išvažiuodavo, nebūdavo namuose keletą dienų, kartais po savaitę. Jį persekiodavo žandarai. Daug kartų buvo areštuotas ir tardomas, bet uždraustų knygų pas jį nerasdavo, nes jis turėjo gerą slėptuvę. Tarp stancijos, kaip kaimiškai vadindavo, ir kamaros buvo dviguba siena, ten ir slėpdavo knygas, kol išplatindavo žmonėms.

Sesuo Ona pasakojo, kad tėvelis yra sakęs, kaip vieną kartą jį vijosi žandarai. Jis bėgo per mišką, kur arkliaganiai ganė arklius, ir jį paslėpė būdoje, o prie jos buvo pririštas piktas šuo... Kai atlėkę žandarai klausė, ar neprabėgo čia žmogus, jie atsakė, kad kažkokį žmogų buvo užpuolę šunys, jie ėmę jį ginti, o jis nepastebimai pradingęs.

Tėvelis buvo šviesus žmogus, labai pamaldus ir teisingas. Gabendavo iš Tilžės daugiausia religinę literatūrą ir elementorius. Platino kaimuose, kad žmonės neužmirštų lietuvių kalbos. Jeigu žmonės bylinėdavosi, jis padėdavo, visuomet stojo už teisybę. Priklausė Krikščionių demokratų partijai. Tėvelis gyveno turtingai: Juknonių kaime turėjo iš senelio Juro Sebastijono paveldėtus 8 ha žemės, dar buvo pirkęs 10 ha. Bet jis visuomet padėdavo neturtingiems ir kiek galėdamas visus šelpė. Be to, norinčius išvykti į užsienį jis nelegaliai pervesdavo per sieną.

Tėvelis gimė ir gyveno Juknonių kaime, mirė 1927 metų spalio mėnesį. Tėvelio nuotraukų neišliko. Kai lankiau Lyduokių pradžios mokyklą, tai vieną tėvelio nuotrauką daviau mokytojui Laskauskui, irgi dėl knygnešio įvardinimo, bet jis man jos negrąžino. Širdingai dėkoju už rūpestį, kad norite įamžinti tėvelio atminimą. Sudie.“

Knygnešys Petras Keršys

Nesulaikomai bėgantis laikas nusinešė užmarštin ne vieno mūsų gimtojo žodžio saugotojo atminimą. Tai buvo ypač dievobaimingi, tylūs, beveik niekuo iš kitų neišsiskiriantys žmonės. Jie iš gyvenimo beveik nieko neėmė, o tik jam davė. Žinoma, jie kitokiais vargu ar galėjo būti, nes sunkiais knygnešystės laikais jų kiekvienas žingsnis buvo sekamas.

Vienas iš tokių buvo butkūnietis knygnešys Petras Keršys. Jis gimė Vanagų kaime, mažažemio valstiečio šeimoje, kurioje augo trys broliai ir viena sesuo. Šeima duoną pelnėsi gamindama ir pardavinėdama rožančius. Tėvo neteko anksti. O kai mirė motina, visi šeimos rūpesčiai užgulė dar labai jauno Petro pečius. Todėl jis į knygnešio darbą pasinėrė visa savo esybe, nes tai buvo pagrindinis šeimos pragyvenimo šaltinis. Dalį knygų pats gaudavo iš kunigų.

Eidavo Petras kiekvieną sekmadienį su „terba“ (anot žmonių), knygas ir rožančius pardavinėdavo prie Želvos bažnyčios. Jam žmonės atnešdavo taisyti suplyšusias maldaknyges. Vieną sekmadienį paimdavo, kitą grąžindavo sutaisytas. Budri žandarų akis pastebėdavo jį ir čia. Atimdavo rožančius. Darydavo kratas ir namuose, bet paties Petro neliesdavo. Nieko nepešę kurį laiką žandarai aprimdavo. Keršys rožančius dažniausia slėpdavo pas kaimynus. Kaip jo paties neareštavo, tik vienas Dievas težino.

Pasakojama, kad Petras buvo labai ramus, taikus žmogus, su visais gražiai sugyvendavo. Dėl to aplinkiniai žmonės jo neskųsdavo. Tai buvo kaimo šviesuolis.

Laikui bėgant, spaudos draudimo vajus atslūgo. Tada Petras eidavo pas žmones stogų taisyti ar kitaip uždarbiauti. Mat reikėjo išlaikyti gausią savo šeimą: augino 3 sūnus ir 3 dukteris. Viena jo duktė gyveno Mateikiškių kaime. Petras mirė nugyvenęs 81 metus. Palaidotas Želvos kapinėse.

Šiandien Butkūnų kaimo vienkiemyje, ant kalnelio, labai gražioje vietoje, netoli autostrados, vedančios į Ukmergę, yra dviejų brolių Keršių sodybos. Viena iš jų – Petro Keršio. Gal kiek ir pasikeitusi, tačiau neperstatyta (gyvenamasis namas). Ji saugo šviesų knygnešio Petro Keršio atminimą.

Parengė Vilma Nemunaitienė

Į gelmes – aukštai pakeltomis burėmis

Atkelta iš 7 p.

Kas ten žino, gal leidyklos sėkmei įtakos turėjo ir tai, kad ji savo veiklą pradėjo Šv. Valentino, įsimylėjėlių, dieną. Gal neatsitiktinai ši pradžia gražiai sutapo ir su sūnaus, trečiojo vaiko šeimoje, gimimu...

Leidyklos šeimininkai didžiuojasi vienu iš pirmųjų „Gelmių“ leidinių – Aleksandro Grino knyga „Raudonos burės“. Daugiau nei prieš 50 metų į lietuvių kalbą ją išvertė Aušra Marija Sluckaitė-Jurašienė. Kristina pasakojo, kaip jai pavyko susirasti tuo metu JAV gyvenančią vertėją, kuri mielai sutiko peržiūrėti savo, tuomet dar studentės, atliktą vertimą. Aušrai Marijai teko laimė pabendrauti ir su A. Grino našle Nina Grin. Dar pirmaisiais leidyklos veiklos metais, praėjus daugiau kaip pusei amžiaus, pasirodė naujasis knygos vertimas. Naujam gyvenimui buvo prikelta stebuklinga mergaitės Asol, laukiančios užjūrio kapitono – princo, atplauksiančio pas ją didingu laivu, papuoštu iš tolo švytinčiomis raudonomis burėmis, istorija.

Į susitikimą atvyko ir žurnalistė, rašytoja, literatūros tyrėja Gintarė Adomaitytė. Tikriausiai neliko nė vienos čia išleistos knygos, kurios nebūtų perskaičiusi Gintarė. Ji pasakojo ne tik jų turinį, bet ištisas istorijas – kaip ir kodėl ši knyga atsirado, kas toks jos autorius, o kas pagrindinis herojus, ir kodėl tiesiog nevalia tos knygos neperskaityti...

Renginio šeimininkai ir svečiai.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS